

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی استان زنجان

برنامه ها و طرح های تأمین مالی در آفریقای جنوبی

فرانک روسی

آبان ماه ۱۳۹۷

۱. مقدمه

از سال ۱۹۹۴ فصل جدیدی در تاریخ تحولات سیاسی و اقتصادی آفریقای جنوبی به وجود آمده است. آفریقای جنوبی با اتخاذ سیاست‌های اقتصادی و صنعتی مناسب موفقیت‌های چشمگیری را در دهه‌های اخیر کسب نموده است. تعهد به اقتصاد بازار آزاد، خصوصی‌سازی، فعال نمودن بازار بورس، توسعه زیرساخت‌ها، توسعه صنایع کوچک و متوسط، سوق دادن هزینه‌های دولت به سمت خدمات اجتماعی و افزایش رفاه و تسهیل سرمایه‌گذاری برای بهبود محیط کسب و کار از برنامه‌های اقتصادی این کشور بوده است. همچنین ساختار مالی و بانکی آفریقای جنوبی در دهه‌های اخیر بسیار نظام‌مند شده است. تسهیل شرایط دستیابی به منابع مالی در راستای تولید، صادرات و تجارت از اقدامات مهم ساختار مالی و بانکی این کشور محسوب می‌شود. دولت آفریقای جنوبی طیف گسترده‌ای از کمک‌های مالی، وام‌ها و یارانه‌های تجاری را ارائه می‌دهد. وام‌های کم بهره و گرن‌ها^۱ (کمک‌های مالی) برای راه‌اندازی شرکت‌ها و یا گسترش فعالیت‌های برنامه‌ریزی شده در دسترس هستند. هدف این مطالعه بررسی شرایط دسترسی به منابع مالی در آفریقای جنوبی است از این‌رو به نقش نهادهای تأمین مالی و طرح‌های حمایتی آن‌ها پرداخته خواهد شد.

۲. مهم‌ترین نهادهای تأمین مالی در آفریقای جنوبی و نقش آن‌ها در اجرای سیاست‌های صنعتی

وزارت تجارت و صنعت (DTI)^۲ و مؤسسه توسعه صنعتی (IDC)^۳ مهم‌ترین و مؤثرترین نهادهای تأمین مالی در آفریقای جنوبی هستند و سهم بسزایی در رشد و توسعه بخش‌های استراتژیک دارند. افزایش رقابت، گسترش کسب و کار و ایجاد فرصت‌های شغلی جدید از اولویت‌های مورد توجه این نهادها می‌باشد.

برنامه‌های حمایتی متعددی از سوی این نهادها تنظیم و اجرا می‌شود. تمرکز و ایجاد اشتغال در صنایع اساسی و سنگین از جمله: کاغذ، نفت، سوخت هسته‌ای، مواد شیمیایی اولیه، آهن و فولاد و فلزات پایه سبب شده تا این صنایع برای تأمین مالی مورد توجه قرار گرفته و در اولویت باشند؛ البته صنایع پایین‌دستی که در معرض مشکلات مالی باشند نیز می‌توانند از منافع این برنامه‌ها برخوردار شوند. شرکت‌های خودروسازی، لباس، کفش و چرم از جمله صنایعی هستند که به دنبال کمک‌های مالی هستند.

وزارت تجارت و توسعه (DTI)، مسئول سیاست‌های تجاری و صنعتی است. این وزارتخانه و سازمان‌های وابسته به آن، نقش کلیدی و مؤثری را در ترویج توسعه اقتصادی، توانمندسازی اقتصادی، اجرای قوانین تجاری (از جمله شرکت‌ها و حقوق مالکیت) و ترویج تجارت جهانی بر عهده دارند. در دهه‌های اخیر نیز برنامه‌های خوبی از سوی این وزارتخانه برای پشتیبانی و حمایت از سیاست‌های صنعتی با هدف ایجاد اشتغال، تنوع و افزایش در تولید و افزایش صادرات، تنظیم و اجرایی شده‌اند. با توجه به اینکه دسترسی به منابع مالی از الزامات و پیش‌نیازهای سرمایه‌گذاری و ایجاد کسب و کارهای جدید می‌باشد، این وزارتخانه در راستای تحقق سیاست‌های صنعتی مشخص شده کشور، حمایت‌های مالی متنوعی را در نظر گرفته است. متقاضیان استفاده از این طرح‌ها باید واجد شرایط خاصی باشند که از سوی وزارت تجارت و توسعه مشخص شده است و اگر واجد شرایط بودن به تأیید این وزارتخانه برسد، می‌توانند از این حمایت‌های مالی برخوردار شوند.

مؤسسه توسعه صنعتی (IDC) نیز یک مؤسسه مالی دولتی است که به منظور توسعه ملی در سال ۱۹۴۰ تأسیس شده و تحت نظارت وزارتخانه توسعه اقتصادی آفریقای جنوبی است. توسعه پایدار تجاری، صنعتی و ارتقای نوآوری از طریق ایجاد صنایع رقابتی و شرکت‌های مبتنی بر اصول صحیح کسب و کار و کارآفرینی از اهداف مورد نظر این مؤسسه بوده است. IDC بیش از ۷۰ سال است که

^۱. Grants

^۲. Department of trade & industry (South Africa)

^۳. Industrial Development Corporation

نقش بسزایی در روند صنعتی‌سازی کشور آفریقای جنوبی داشته است؛ پروژه‌های صنعتی بزرگی توسط این مؤسسه تحکیم شده‌اند که امروزه به عنوان پایه‌های بخش تولید در این کشور شناخته می‌شوند. در دهه‌های اخیر نیز با شدت گرفتن اهمیت توسعه اقتصادی و صنعتی در آفریقای جنوبی، دامنه فعالیت این مؤسسه گسترش یافته و در حال حاضر نیز سرمایه‌گذاری‌های قابل ملاحظه‌ای توسط این مؤسسه در حوزه‌های تولید صنعتی، کشاورزی، معدن، گردشگری و ارتباطات مخابراتی در حال انجام است. سرمایه‌گذاری در بخش‌های استراتژیک برای این مؤسسه از اولویت و اهمیت خاصی برخوردار هستند. از این رو علاوه بر تأمین بودجه برای سرمایه‌گذاری‌های صنعتی به‌ویژه در شرکت‌های کوچک و متوسط، تعدادی از پروژه‌های بزرگ در زمینه مواد شیمیایی و فولادی که دارای اهمیت استراتژیک ملی هستند را نیز مورد توجه و حمایت قرار می‌دهند. این مؤسسه همچنین نقش کلیدی در حمایت از شرکت‌های محلی ایفا کرده و برنامه‌های مختلفی را برای حمایت از توسعه صنعتی آفریقای جنوبی اجرا نموده است. این برنامه‌ها عبارتند از: وام‌های کم‌بهره، یارانه‌ها و تنفس در بازپرداخت.

به‌طور کلی تسهیلات مالی که در قالب وام‌ها و کمک‌های مالی از سوی DTI و IDC به صاحبان کسب و کار پرداخت می‌شوند به دو دسته تقسیم می‌شوند:

- وام با نرخ بهره ۴ درصد از طریق تسهیلات سرمایه‌گذاری
- کمک‌های مالی برای پروژه‌های شناسایی شده توسط وزارت تجارت و توسعه (DTI) و واحدهای کسب و کار مؤسسه توسعه صنعتی (IDC). همان‌طور که قبلاً نیز اشاره شد این پروژه‌ها باید در زمینه‌های جدید و با پتانسیل ایجاد شغل، تنوع تولید و کمک به افزایش صادرات تعریف شده باشند. پروژه‌هایی که فاقد شرایط تعیین شده باشند در بین کاندیداهای اخذ تسهیلات قرار نمی‌گیرند.

۳. کمک هزینه‌های مالی (گرن‌ت) ارائه شده از سوی (DTI) و (IDC)

• طرح حمایت از صنایع کوچک (بخش‌های تولید و گردشگری):

بخش تولید: این طرح برای پروژه‌های جدید تولید و توسعه در نظر گرفته شده است. در این طرح ۱۵ الی ۳۰ درصد از هزینه مورد نیاز سرمایه‌گذاری به صورت گرن‌ت به واجدین شرایط پرداخت می‌شود. حداکثر هزینه سرمایه‌گذاری در نظر گرفته شده در این طرح ۲۰۰ میلیون راند^۱ (واحد پول آفریقای جنوبی) و حداکثر گرن‌ت در نظر گرفته شده ۳۰ میلیون راند است.

بخش توریسم: این طرح برای پروژه‌های جدید در بخش توریسم در نظر گرفته شده است. در این طرح ۱۵ الی ۳۰ درصد از هزینه مورد نیاز سرمایه‌گذاری به صورت گرن‌ت (کمک مالی) به واجدین شرایط پرداخت می‌شود. حداکثر هزینه سرمایه‌گذاری در نظر گرفته شده در این طرح ۲۰۰ میلیون راند و حداکثر گرن‌ت در نظر گرفته شده ۳۰ میلیون راند است.

• **طرح حمایت از صنایع بزرگ:** هدف از این طرح، حمایت از سرمایه‌گذاری‌های سبز است. بکارگیری ظرفیت‌های جدید سرمایه‌گذاری از مهم‌ترین ویژگی‌های سرمایه‌گذاری‌های سبز می‌باشد. نوآوری، بهبود بهره‌وری انرژی، ایجاد اشتغال مستقیم، جایگزینی واردات از شرایطی هستند که باید صنایع برای اخذ گرن‌ت مورد نظر دارا باشند. حداقل هزینه سرمایه‌گذاری قابل قبول در این طرح برای پروژه‌های جدید ۲۰۰ میلیون راند و برای پروژه‌های توسعه و ارتقای تولید ۳۰ میلیون راند است. این طرح تا ۵۵ درصد از هزینه استهلاک اضافی ناشی از تجدید دارایی‌هایی جدید را تقبل می‌کند. ارائه کمک‌هزینه آموزشی نیز از دیگر مزایای طرح مذکور است.

۱. یک راند آفریقای جنوبی معادل ۲۸۸۳ ریال ایرانی می‌باشد و یک دلار آمریکا معادل ZAR ۱۴/۵۹ (راند آفریقای جنوبی) است.

● **طرح حمایت از ساخت زیرساخت‌های حیاتی (CIP)^۱:** از ساخت زیرساخت‌هایی حمایت می‌کند که امکان ایجاد یا ادامه فعالیت پروژه‌های صنعتی را فراهم می‌کنند. استفاده از سرمایه‌گذاری‌های استراتژیک و ایجاد ارتباطات و همچنین بهبود رقابت (با کاهش ریسک و کاهش هزینه‌ها) از اهداف اصلی این طرح می‌باشد. دولت‌های محلی و استانی می‌توانند به پروژه‌ها کمک نمایند اما نمی‌توانند متقاضی استفاده از این تسهیلات باشند. شرکت‌هایی که تحت قانون ثبت شرکت‌ها به ثبت رسیده‌اند و همچنین شرکت‌های تعاونی می‌توانند متقاضی استفاده از این تسهیلات باشند. این کمک هزینه (گرنٲ) بین ۱۰ تا ۳۰ درصد از هزینه‌های توسعه زیرساخت-ها را پوشش می‌دهد. طرح‌های توسعه زیرساخت‌ها معاف از مالیات هستند.

● **طرح حمایت از سرمایه‌گذاری خودرو (AIS)^۲:** این طرح شامل کمک‌های هدفمند برای حمایت از رشد و توسعه بخش خودرو است. این طرح به صورت سرمایه‌گذاری در مدل‌های جدید و یا جایگزینی در مدل‌ها یا قطعاتی که حجم تولید را افزایش می‌دهند، در نظر گرفته شده است که حفظ اشتغال و همچنین تقویت زنجیره ارزش در صنعت خودروسازی را به ارمغان می‌آورد. تولیدکنندگان وسایل نقلیه موتوری سبک و سازندگان قطعات که تصمیم به افزایش ظرفیت تولید دارند می‌توانند متقاضی این طرح باشند. این طرح ۲۰ تا ۳۰ درصد هزینه‌ای که برای سرمایه‌گذاری لازم است و توسط وزارت تجارت و توسعه تأیید شده را تقبل می‌کند.

● **کمک هزینه (گرنٲ) برای سرمایه‌گذاری خارجی (FIG)^۳:** این طرح هزینه‌هایی که سرمایه‌گذاران خارجی به واسطه وارد نمودن تجهیزات و ماشین‌آلات (به استثنای وسایل نقلیه) به آفریقای جنوبی متحمل شده‌اند را جبران می‌کند. کمک هزینه نقدی در نظر گرفته شده تا ۱۵ درصد ارزش ماشین‌آلات و تجهیزات می‌باشد. همچنین هزینه جابجایی ماشین‌آلات و تجهیزات حداکثر تا ۱۰ میلیون راند قابل پرداخت است.

● **کمک هزینه برای تأمین مخارج سرمایه‌ای در صنعت نساجی (CTCP)^۴:** این طرح شامل کمک‌های هدفمند برای رشد و توسعه بخش‌های تولید پوشاک، منسوجات، کفش، کالاهای چرمی است. بهبود تولید و همچنین افزایش انگیزه برای تولید از اهداف اصلی این برنامه در صنعت نساجی است. ۶۵ درصد مخارج سرمایه‌ای که برای بهبود تولید در نظر گرفته شده به صورت گرنٲ به شرکت‌های خصوصی انفرادی و ۷۵ درصد مخارج سرمایه‌ای که برای بهبود تولید در نظر گرفته شده به صورت گرنٲ به شرکت‌های خوشه‌ای پرداخت می‌شود. همچنین مشوق‌های انگیزشی نیز برای تولید در نظر گرفته شده که موجب بهبود رقابت میان شرکت‌ها می‌شود. این مشوق‌ها به میزان ۷/۵ درصد ارزش افزوده شرکت‌ها به آن‌ها پرداخت می‌شود. این کمک‌های مالی می‌تواند ارتقا و گسترش تجهیزات سرمایه، افزایش بهره‌وری، افزایش مهارت‌های کارکنان، بهبود محصولات و فرآیندها و کاهش هزینه‌ها را به دنبال داشته باشد.

● **کمک هزینه تحقیق و توسعه در پروژه‌های کوچک (ارائه شده توسط مؤسسه توسعه صنعتی):** این مشوق برای ارائه کمک مالی به منظور توسعه محصولات تجاری و عملیات نوآورانه و یا فرآیندهای تجاری و تسهیل تجاری‌سازی چنین فناوری‌هایی در نظر گرفته شده است. کمک هزینه‌ای که در این مشوق برای طرح توسعه فرآیند محصول، تعیین شده حداکثر ۲ میلیون راند است و حداکثر کمک هزینه در نظر گرفته برای تطابق با فناوری‌های نوین حداکثر ۵ میلیون راند است.

^۱.Critical Infrastructure Programme

^۲.Automotive Investment scheme

^۳.Foreign Investment Grant

^۴.Clothing and Textiles Competitiveness Programme

● کمک هزینه تحقیق و توسعه در پروژه‌های بزرگ (ارائه شده توسط مؤسسه توسعه صنعتی): این مشوق برای ارائه کمک مالی به منظور توسعه محصولات تجاری و عملیات نوآورانه و یا فرآیندهای تجاری و تسهیل تجاری‌سازی چنین فناوری‌هایی در پروژه‌های تحقیق و توسعه بزرگ در نظر گرفته شده است. حداقل کمک هزینه در نظر گرفته شده در این طرح، ۱۰ میلیون راند می‌باشد.

● کمک هزینه ارائه شده برای مطالعات امکان‌سنجی پروژه‌های سرمایه‌گذاری در خارج از کشور: برنامه امکان‌سنجی پروژه‌های سرمایه‌ای (CPFP)^۱ شامل کمک‌های هدفمندی است که برای تأمین هزینه‌های مطالعات امکان‌سنجی در پروژه‌های خارج از آفریقای جنوبی در نظر گرفته شده است. این پروژه‌ها احتمال افزایش صادرات محلی برای کالاها و خدمات سرمایه‌ای آفریقای جنوبی را بررسی و به افزایش صادرات کمک می‌نمایند. گرنت در نظر گرفته شده برای این طرح، بین ۱۰۰۰۰۰ راند تا ۵ میلیون راند می‌باشد.

۴. میزان تسهیلات ارائه شده از سوی مؤسسه مالی توسعه صنعتی (IDC)

در جدول (۱)، میزان تسهیلات ارائه شده به شرکت‌ها از سوی مؤسسه مالی توسعه صنعتی در سال‌های ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸ به تفکیک زمینه فعالیت‌شان، آورده شده است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود، میزان وام و مساعده‌های ارائه شده به شرکت‌ها از ۲۵۸۰۲ میلیون راند در سال ۲۰۱۷ به ۲۸۵۶۴ میلیون راند در سال ۲۰۱۸ افزایش یافته است.

جدول ۱. میزان تسهیلات ارائه شده از سوی مؤسسه مالی توسعه صنعتی (IDC) (بر حسب میلیون راند)

وام و مساعده‌های ارائه شده به مشتریان (شرکت‌ها)		زمینه فعالیت
سال ۲۰۱۷	سال ۲۰۱۸	
۲۷۵۹	۲۷۷۴	کشاورزی و غذا
۱۷۳۲	۱۹۵۴	مواد شیمیایی و فرآورده‌های نفتی
۴۵۹	۱۷۳۲	مالی و بیمه
۲۹۷۶	۴۹۵۳	فلزات و ماشین‌آلات
۴۷۰۶	۲۶۸۰	معادن
۱۵۶۸	۱۸۶۷	سایر تولیدات
۱۲۵۰	۱۲۸۷	سایر خدمات
۳۳۸۱	۳۳۶۷	تجارت، پذیرایی و اسکان
۶۹۷۱	۷۹۵۰	حمل و نقل، ارتباطات و خدمات رفاهی
۲۵۸۰۲	۲۸۵۶۴	مجموع

مأخذ: گزارش سالانه IDC، سال ۲۰۱۸

منابع:

www.investmentincentives.co.za

www.idc.co.za